

Ekonomiczny Uniwersytet Dziecięcy

Współczesne media: szanse i zagrożenia

Justyna Baćławska

Organizatorzy

Politechnika Białostocka
Wydział Inżynierii Zarządzania
Data: 20.05.2023r.

EKONOMICZNY UNIwersYTET DZIECIĘCY

WWW.UNIwersYTET-DZIECIĘCY.PL

1

Telewizja - szanse edukacyjne

- telewizja, jako źródło informacji o świecie, może pozytywnie wpływać na wychowanie i kształcenie dziecka
- pokazuje dzieciom, że nawet odległy w kilometrach zakątek świata jest nam bliski
- dzieci poznają różne kultury, tradycje, zwyczaje oraz dowiadują się ciekawostek o świecie zwierząt i roślin
- specjalnie przygotowane programy edukacyjne rozwijają zainteresowania, wzbogacają wiedzę i ułatwiają naukę języków obcych
- sprawozdania z wydarzeń sportowych zachęcają dzieci do uprawiania sportów
- badania dowodzą, że ukazywanie w telewizji zachowań prospołecznych prowadzi do wzrostu prospołeczności u dzieci i młodzieży u dzieci i młodzieży, czyli takich zachowań jak: dzielenie się, pomaganie, opiekowanie się, współdziałanie, okazywanie sympatii, werbalizacja uczuć, zabawa z innymi, częstsze kontaktowanie się z innymi.

EKONOMICZNY UNIwersYTET DZIECIĘCY

WWW.UNIwersYTET-DZIECIĘCY.PL

2

Negatywne konsekwencje

- Brak odpowiedniej ilości ruchu, co nieuchronnie prowadzi do zaburzeń rozwoju fizjologicznego : otyłości, wad kręgosłupa tj. skrzywienie boczne kręgosłupa, skoliozy, zaburzenie prawidłowego rozwoju szkieletu kostno-mięśniowego, bóle odcinka szyjnego kręgosłupa, problemów z równowagą, skłonność do zaparć,
- Problemy ze wzrokiem, najczęściej w postaci krótkowzroczności, co ma związek z dwuwymiarowym ekranem telewizora, jak też zaburzenia akomodacji oka, wpływające na naukę pisania i powodujące dysleksję
- pogłębiające się wady słuchu
- Pauperyzacja języka, co związane jest przede wszystkim z jakością prezentowanych materiałów telewizyjnych, które w większości przypadków na pierwszym miejscu stawiają na obraz
- Kłopoty ze snem

3

Negatywne konsekwencje

- Nadpobudliwość, problemy z pamięcią i koncentracją, które związane są z nadmierną ilością emitowanych bodźców w krótkim czasie. Mózg dziecka nie jest w stanie nadażyć za prezentowanymi przekazami: obrazowymi, słuchowymi i dźwiękowymi.
- Brak wyobraźni, co wynika również z nadmiaru bodźców i braku odpowiedniej stymulacji obszaru mózgu odpowiedzialnego za kreatywność.
- Trudności z odróżnianiem świata prezentowanego w telewizji od świata rzeczywistego.

4

- Badania wykazały, że dzieci faktycznie naśladują brutalne zachowania telewizji, podejmują te świeżo nabyte czynności nawet po upływie pewnego czasu i mają większą skłonność do agresji w trakcie następującej po oglądaniu zabawy
- Inni badacze podkreślają że przemoc nie tylko wywołuje u widzów nasilenie agresji, ale również obniża ich wrażliwość na przejawy agresji w codziennym życiu i sprawia, że zaczynają te przejawy akceptować (tzw. efekt znieczulający)- pojawiają się problemy z empatią

EKONOMICZNY UNIwersYTET DZIECIĘCY WWW.UNIwersYTET-DZIECIĘCY.PL

5

Co najczęściej oglądają dzieci w TV?

- Jakie tytuły widzimy w programie tv w ciągu dnia?
- Tv skierowana na dostarczenie tego, czego potrzebuje odbiorca?

EKONOMICZNY UNIwersYTET DZIECIĘCY WWW.UNIwersYTET-DZIECIĘCY.PL

6

Ważne!

Jeśli treści oglądane przez dzieci stanowią będą przedmiot rozmów w domu rodzinnym i w szkole, wówczas możemy mieć nadzieję, że treści te będą służyły wszechstronnemu i prawidłowemu rozwojowi osobowości.

7

Telewizja vs komputer

- Komputer wymaga aktywności intelektualnej.
- Oglądanie telewizji opiera się na biernym odbiorze, użytkowanie komputera zawsze wymaga aktywności.
- Gry komputerowe wymagają nierzadko stosowania taktyki, poszukiwania rozwiązań problemów i poprawiają koordynację wzrokowo-ruchową oraz małą motorykę (precyzję ruchów dłoni).
- Obecnie komputer jest narzędziem pracy i znajomość jego obsługi jest absolutnie niezbędna. Jest to zdolność, którą dziecko musi posiadać dla własnego dobra. Co więcej, dzięki używaniu komputera nawet małe dziecko może opanować przydatne umiejętności – pisanie na klawiaturze jest o wiele łatwiejsze niż ręką, dzięki czemu bez trudu mogą robić to czterolatki. Dziecko może nauczyć się rysować w programie graficznym czy nawet tworzyć muzykę.

Zatem użytkowanie komputera w ograniczonym zakresie i pod kontrolą rodziców może przynieść dziecku sporo korzyści.

8

Uwaga!

- Dzieci spędzające dużo czasu online narażone są na uzależnienie.
- Zagrożenie uzależnieniem od sieci, poza intensywnością dostępu, wzmacniane jest przez nagradzanie dzieci dostępem do urządzeń elektronicznych, zachęcanie nimi do jedzenia czy wykonywania innych codziennych czynności albo wykorzystywanie ich do uspakajania dziecka, szczególnie w sytuacjach jego silnych emocji.

Uzależnienie

Charakteryzuje się silną zależnością od wykonywania konkretnych czynności. Osoba uzależniona zwykle nie uświadamia sobie problemu, a przy tym często również nie zauważa negatywnych konsekwencji psychofizycznych, jakie niesie za sobą korzystanie z komputera, tabletu czy też smartfonu.

Dlaczego dzieci się uzależniają?

Przyczyny nadużywania internetu przez dzieci i młodzież są zazwyczaj złożone.

Szczególne znaczenie

- Reakcja na brak jakiegokolwiek innej aktywności, która w podobny lub bardziej satysfakcjonujący sposób zaspokaja potrzebę przyjemności
- Wybór takiej formy aktywności stanowi dla młodzieży rodzaj ucieczki od rzeczywistości i jest sposobem na radzenie sobie z trudnymi emocjami

Jak poznać czy dziecko jest uzależnione?

Uzależnienie może dotyczyć różnych aktywności tj. przymusem bycia on-line, grami, korzystaniem z mediów społecznościach

- silne pragnienie/poczucie przymusu korzystania z mediów cyfrowych,
- utrata kontroli nad zachowaniem,
- objawy stanu abstynencyjnego, pojawiające się w momencie przerywania aktywności – drażliwość, złość, wściekłość, zalewający smutek, agresja,
- konieczność zwiększenia ilości czasu spędzanego w sieci,
- utrata zainteresowania innymi aktywnościami,
- zaniedbywanie podstawowych obowiązków domowych czy szkolnych,
- uporczywe kontynuowanie zachowania pomimo negatywnych następstw

Odpowiedzmy sobie na pytania

1. Czy dziecko staje się nerwowe lub agresywne wówczas, kiedy próbuje mu się ograniczyć czas grania?
2. Czy w przypadku, gdy dziecko przegra, natychmiast zaczyna grę od początku?
3. Czy dziecko kupiło grę za pieniądze przeznaczone na coś innego?
4. Czy zdarzyło się, że dziecko kontynuowało grę kosztem pójścia do szkoły?
5. Czy dziecko w nocy, zamiast pójść spać, angażowało się w gry? Czy było to zdarzenie jednorazowe, czy cykliczne?

EKONOMICZNY UNIWERSYTET DZIECIĘCY

WWW.UNIWERSYTET-DZIECIECY.PL

13

[Zadbaj o dziecięcy mózg – film](#)

<https://www.youtube.com/watch?v=reBzTX6UO5E>

14

Zasady ekranowe

[WIEDZA - Domowe zasady ekranowe](#)

<https://www.domowezasadyekranowe.fdds.pl/wiedza/>

www.domowezasadyekranowe.fdds.pl/wp-content/uploads/2022/04/domowe-zasady-ekranowe-broszura.pdf

EKONOMICZNY UNIWERSYTET DZIECIĘCY

WWW.UNIWERSYTET-DZIECIECY.PL

15

Inne zagrożenia w internecie

EKONOMICZNY UNIWERSYTET DZIECIĘCY

WWW.UNIWERSYTET-DZIECIECY.PL

16

FOMO

fear of missing out, to strach przed tym, że ominie nas ważna informacja lub wydarzenie, które ma duże znaczenie. Strach i dyskomfort, spowodowany strachem przed przeoczeniem informacji, objawia się niczym innym jak nieustannym sprawdzaniem ekranu telefonu. Dopiero kiedy dana osoba upewni się, że nie otrzymała żadnego powiadomienia (lub też przejrzy nowości w mediach społecznościowych), strach rozładowuje się... przynajmniej na chwilę

Flaming

Polega na celowym zaognianiu dyskusji w celu wzbudzenia silnych, negatywnych emocji wśród innych użytkowników. Występuje przede wszystkim w mediach społecznościowych i w serwisach dyskusyjnych. Podczas ataku dochodzi do odejścia od pierwotnego tematu – zamiast tego pojawiają się obelgi i groźby

Griefing

Grief – żal, zgrzyzota.

Oznacza przeszkadzanie innym graczom, najczęściej sojusznikom, w rozgrywce i uniemożliwianie im normalnej gry. Do przykładowych zachowań, klasyfikowanych jako griefing, należy między innymi zabijanie graczy w tej samej drużynie czy udzielaniem fałszywych wskazówek. Takie zachowanie powoduje negatywne emocje wśród innych graczy i często kończy się zablokowaniem lub nawet usunięciem konta

Hejt - mowa nienawiści

Zjawisko hejtu stało się niemal powszechne. Polega ono na okazywaniu pogardy i złości w internecie. Hejt może być skierowany do przedstawicieli danej płci czy narodowości, jednak jego ofiarą często padają przypadkowe osoby, szukające porady czy chcące wypowiedzieć się na dany temat. Zjawisko hejtu jest niestety coraz bardziej powszechne, w związku z czym spotyka się z nim ogromna ilość internautów. Występuje przede wszystkim w mediach społecznościowych czy w serwisach, w których prowadzone są dyskusje światopoglądowe. W przypadku spotkania się z hejtem nie należy wdawać się w dyskusje z hejterem. Lepszym rozwiązaniem będzie zgłoszenie danego użytkownika moderatorom, usunięcie czy zablokowanie.

Trolling - celowe irytowanie innych użytkowników

Zjawisko trollingu stało się równie powszechne jak hejt internetowy. Tzw. trolle działają niemal w każdym miejscu w sieci. Trolling to antyspoleczne zachowanie, polegające głównie na obrażaniu i ośmieszaniu innych osób, stosowanie dezinformacji oraz uniemożliwianie prowadzenia normalnej dyskusji innym użytkownikom. Celem trolla jest wywołanie kłótni – z tego powodu często pisze on o sprawach, które są bardzo kontrowersyjne. Obecnie świadomość tego zjawiska coraz bardziej wzrasta, w związku z czym internetowi trolle są ignorowani i użytkownicy nie zwracają na nich uwagi. Warto jednak zgłaszać takie zachowania moderatorom.

Cyberbullying

Przemoc z użyciem nowoczesnych technologii. Nowoczesna forma przemocy, w której wykorzystywany jest internet lub telefony. Celem działania jest wyrządzenie emocjonalnej, a w konsekwencji nawet fizycznej szkody drugiej osobie. Polega ono na powtarzaniu aktów przemocy, takich jak dręczenie, groźby czy publikowanie ośmieszających daną osobę treści. Problem ten może dotyczyć nawet 50% dzieci i nastolatków.

Patostreaming - niebezpieczne transmisje internetowe

Jest to transmisja internetowa, prowadzona w serwisach takich jak YouTube – udostępniających wideo strumieniowe. W trakcie transmisji publikowane są różnego typu zachowania, uznawane powszechnie za negatywne i patologiczne. To na przykład libacje alkoholowe, zażywanie narkotyków, przemoc, w tym przemoc domowa, wulgaryzmy czy transmitowanie niebezpiecznych zachowań w internecie, na przykład nawoływania nieletnich do aktywności seksualnej. Działalność osób, prowadzących patostreamy, często jest nielegalna, w związku z czym skutkuje interwencjami policyjnymi. Niejednokrotnie autorzy patostreamów pociągani są do odpowiedzialności prawnej. Osoby, które spotykają się z takimi zachowaniami, powinny zgłosić je do moderatorów serwisu YouTube, a nawet na policję.

23

Niebezpieczne treści

- treści pornograficzne dostępne bez żadnego ostrzeżenia, w tym materiały
- prezentujące seksualne wykorzystywanie dzieci;
- treści obrazujące przemoc, obrażenia fizyczne, deformacje ciała, np. zdjęcia lub filmy przedstawiające ofiary wypadków, okrucieństwo wobec zwierząt;
- treści nawołujące do samookaleczeń lub samobójstw, bądź zachowań szkodliwych dla zdrowia, np. ruch promujący anoreksję (pro-ana), zachęcanie do zażywania niebezpiecznych substancji, np. leków czy narkotyków;
- treści dyskryminacyjne, nawołujące do wrogości, a nawet nienawiści wobec różnych grup społecznych lub jednostek

24

Sexting- przekazywanie treści erotycznych

Sexting to forma komunikacji elektronicznej, w której przekazywane są treści o charakterze erotycznym. Zjawisko to jest coraz bardziej popularne wśród nastolatków, którzy przesyłają sobie erotyczne treści – często są to również własne, nagie zdjęcia. Często dzieje się to już na wczesnym etapie znajomości, a wiele osób wysyła tego rodzaju treści obcym osobom. Należy pamiętać o tym, że osoba po drugiej stronie może wykorzystać zdjęcia czy filmy w dowolny sposób. Zjawisko jest szczególnie niebezpieczne dla dzieci i nastolatków. Dlatego rodzice powinni dokładnie uświadaczać swoje dzieci na temat tego, jakie niebezpieczeństwa niesie za sobą rozsyłanie tego rodzaju treści. Poważnym zagrożeniem są również osoby, które nawiązują internetową znajomość z dziećmi, a po pewnym czasie zaczynają przysyłać im erotyczne zdjęcia i filmy.

Sextortion

Polega na szantażowaniu osoby, która przesłała erotyczne treści do kogoś innego, na przykład swoje zdjęcia. Osoba po drugiej stronie może ją szantażować, mówiąc na przykład, że jeśli nie wyśle kolejnych zdjęć, to poprzednie zostaną opublikowane w internecie lub pokazane rodzicom. Często przedmiotem szantażu są również pieniądze – ofiara zmuszana jest do przekazywania pewnych kwot, bo w przeciwnym razie treści zostaną opublikowane. Warto zachować wszystkie dowody i zwrócić się o pomoc na policję. Osoby dorosłe powinny również przestrzegać swoje dzieci przed takim zagrożeniem, wyjaśniając im konsekwencje przesyłania treści erotycznych innym osobom.

Uwodzenie dzieci i młodzieży w internecie- grooming

Może przybierać różnorodne formy, począwszy od prezentowania dziecku materiałów pornograficznych, wyludzania intymnych zdjęć, zmuszania do tworzenia nagrań w trakcie wykonywania czynności seksualnych, aż po molestowanie fizyczne i/lub gwałt podczas spotkania poza siecią.

W ostatnich dekadach niezwykle popularne wśród dzieci i młodzieży stały się gry online. Bardzo wiele platform i witryn przeznaczonych do tej formy aktywności wyposażono w możliwość przesyłania wiadomości, udostępniania zdjęć, filmów oraz prowadzenia rozmów audio i wideo. Badania działalności przestępców internetowych potwierdzają, że sprawcy coraz częściej wykorzystują ten kanał do kontaktu z ofiarami.

EKONOMICZNY UNIwersYTET DZIECIĘCY

WWW.UNIwersYTET-DZIECIĘCY.PL

27

Skala zjawiska

Niemal jedna czwarta nastolatków (23,1%) przyznaje, że zdarzyło im się bezpośrednio spotkać z dorosłym poznanym w internecie. Spośród tych, którzy to robili, tylko 39% poinformowało o tym rodziców, 27% – kolegów, 5% – innego dorosłego, a aż 29% nie powiedziało o tym nikomu. Wynika z tego, że niemal 7% polskich nastolatków spotykało się z dorosłymi poznanymi w sieci, nikomu o tym nie mówiąc.

Według Ogólnopolskiej diagnozy problemu przemocy wobec dzieci, przeprowadzonej przez Fundację Dajemy Dzieciom Siłę w reprezentatywnej próbie dzieci w wieku 11–17 lat, co dwudzieste dziecko (5,1%) zawarło w internecie znajomość, w wyniku której ktoś próbował je namówić do zachowań o charakterze seksualnym.

Od czerwca 2010 roku uwodzenie dzieci w internecie jest przestępstwem. Każdy kolejny rok przynosi rosnącą liczbę wszczętych z tego przepisu postępowań.

EKONOMICZNY UNIwersYTET DZIECIĘCY

WWW.UNIwersYTET-DZIECIĘCY.PL

28

Kampania Uważni rodzice

[Uważni Rodzice](https://www.youtube.com/watch?v=jfPpOzf-62U)

<https://www.youtube.com/watch?v=jfPpOzf-62U>

EKONOMICZNY UNIwersYTET DZIECIĘCY
WWW.UNIwersYTET-DZIECIĘCY.PL

29

Zachowania sprawców

- Poszukiwanie ofiary wśród dzieci aktywnych online.
- Rozpoznawanie zainteresowań ofiary i jej potrzeb emocjonalnych.
- Zdobywanie zaufania dziecka.
- Izolowanie dziecka i zbieranie informacji. Sprawca zwraca uwagę dziecka na niedostatki jego najbliższego otoczenia, np. brak zainteresowania ze strony rodziny i rówieśników, kreuje się na jedyną prawdziwie bliską osobę, nakłania dziecko do zachowania ich relacji w tajemnicy.
- Używanie wzmocnień pozytywnych. Sprawca jest miły dla dziecka, okazuje mu zainteresowanie lub obdarowuje prezentami.
- Poruszanie intymnych tematów. Sprawca oswaja dziecko z ideą współżycia seksualnego.
- Zachęcanie do ryzykownych zachowań. Między innymi przez prezentowanie materiałów pornograficznych, mających rozbudzić ciekawość dzieci i oswoić je z tematyką seksu, namawianie do robienia sobie intymnych zdjęć.
- Zrzucanie na dziecko odpowiedzialności.
- Szantaż.

EKONOMICZNY UNIwersYTET DZIECIĘCY
WWW.UNIwersYTET-DZIECIĘCY.PL

30

Jakie zachowanie dziecka może zaniepokoić rodzica?

- wycofanie, smutek, obniżony nastrój;
  - wahania nastroju;
  - zachowania agresywne;
  - nadmierną skrytość, szczególnie dotyczącą tego, co robi online (zakrywanie ekranu telefonu/tabletu, wychodzenie z pokoju, kiedy przychodzi wiadomość etc.);
  - spotkania lub chęć spotkania z nieznanymi osobami przy jednoczesnej niechęci do rozmowy na ten temat;
  - nierozstawianie się z telefonem/tabletem, stres i nadmiernie emocjonalne reakcje w sytuacjach braku dostępu do internetu;
- zachowania autoagresywne, myśli samobójcze.

Są to jednocześnie zachowania charakterystyczne dla okresu adolescencji.

31

Potrzeby dzieci

Dorastanie do dynamiczny okres przemian, który może narażać dzieci na ryzykowne kontakty.

32

Rozmowa z dzieckiem

- Czas na rozmowę
- Uważna, życzliwa
- Miejsce na odmienne zdanie dziecka
- Obecność, kiedy dziecko milczy, dostępność

Obawa przed niezrozumieniem ze strony rodziców jest częstym powodem, dla którego dzieci nie opowiadają im o swoich trudnościach. Lęk przed negatywną oceną, brakiem akceptacji i karami często prowadzi do wycofania oraz kłamstw

- Unikaj takich zachowań jak manipulowanie, ośmieszanie, krytykowanie, wyśmiewanie, upokarzanie, straszenie, zmuszanie czy porównywanie z innymi.
- Komunikuj to, co dla ciebie jako rodzica jest ważne i dlaczego.

Jak reagować? Gdzie szukać pomocy?

Gdy wiemy lub podejrzewamy, że nasze dziecko jest uwodzone w sieci, sprawę zgłaszamy policji lub prokuraturze w formie zawiadomienia o podejrzeniu popełnienia przestępstwa. Zawiadomienie powinno zawierać jak najwięcej informacji o sytuacji, w której znalazło się dziecko. Do zawiadomienia trzeba dołączyć wszystkie dostępne ślady uwodzenia – zapisy (zrzuty ekranu) rozmów, zdjęcia czy linki do stron, z których korzystało dziecko.

800 100 100 to bezpłatna, anonimowa pomoc telefoniczna i online dla rodziców oraz nauczycieli, którzy potrzebują wsparcia lub informacji w zakresie pomocy dzieciom przeżywającym kłopoty i trudności wynikające z problemów oraz zachowań ryzykownych, m.in. związanych z uwodzeniem online, a także przeciwdziałania tym zjawiskom.

116 111 to bezpłatna, anonimowa pomoc telefoniczna i online dla dzieci oraz młodzieży. Służy dzieciom potrzebującym wsparcia, opieki i ochrony. Zapewnia dzwoniącym możliwość rozmowy o sprawach dla nich ważnych i kontaktu w trudnych sytuacjach.

Pozytywna profilaktyka

- Silna więź z rodzicami to jeden z czynników chroniących młode osoby przed angażowaniem się w ryzykowne sytuacje.
- Ciekawość doświadczeń i opinii dziecka, jego uczuć, marzeń, pomysłów i tego, jak rozumie świat.
- Obserwacja dziecka, próba zrozumienia jego potrzeb i przyczyn zachowania. Nie koncentrowanie się wyłącznie na realizowaniu celów wychowawczych. Budowanie emocjonalnego porozumienia z dzieckiem opartego na szacunku i zaufaniu.
- Taką relację najlepiej budować z dzieckiem od samego początku, ale nigdy nie jest za późno, żeby zacząć ją rozwijać.
- Edukowanie dzieci i zagrożeniach

Dziękuję

